

PIAȚA FINANCIAR-BANCARĂ – BAROMETRU AL CREȘTERII ECONOMICE

Dr., conf.univ., Aureliu MĂRGINEANU

*Academia de Studii Economice a Moldovei, bd. Bănulescu-Bodoni 61,
Chișinău, Republica Moldova, MD-2005, + 373 22 40-27-09, www.ase.md*

Abstract

From the multitude of notions used to investigate macroeconomic processes, the most frequent are the terms of growth, development, technical progress, economic evolution, economic cycle, etc. Economic growth takes place in a certain spatial and temporal framework. Over time, macroeconomic outcomes can show, in quantitative terms, increases, stagnation and even declines. The financial-banking market has a direct influence on these results: the degree of development, the interaction with other markets, the problems in the field, etc. Currently, the financial and banking market is constantly changing and is always facing new challenges: risk management, transaction methods, regulatory changes, strong market competition, and the need to continually innovate in financial products and services.

Key words: *financial - banking market, financial institution, credit system, competition, economic growth, cash availability, payment techniques.*

JEL CLASSIFICATION: E44, G10

1. Piața financiar-bancară și dinamismul creșterii economice

În ultimii ani, piața financiar – bancară a cunoscut o evoluție majoră. În țările dezvoltate, ultimii 10 – 15 ani au reprezentat o etapă de ample transformări în domeniul bancar care au solicitat acțiuni ample de organizare și reorganizare a rețelelor de plăți și compensare, echipări și reechipări tehnologice, progrese rapide în domeniu. Un asemenea proces continuă cu efervescență, promovat fiind de cerințele creșterii eficienței activității bancare.

Sistemul financiar - bancar ca o parte specifică a relațiilor monetare privind instrumentele și tehnicile de plată s-a dezvoltat puternic susținută de tehnologia modernă, de progrese intense ale informaticii și telecomunicațiilor.

Piața financiar-bancară este prezentă într-o economie contemporană prin serviciile financiar - bancare prestate cu precădere de către bănci și instituții financiare similare (agenții de schimb, case de economii, case de împrumut, de amanet, societăți de credit) care se plasează în cadrul relațiilor financiare în poziție de intermediari între posesorii de disponibilități bănești și solicitanții acestora. Specificul marketingului financiar-bancar este determinat de poziția inedită pe care o ocupă instituția financiară în cadrul mediului său economico-social. Indiferent, însă, de aceasta poziție, firma financiară apare pe piață ca ofertant de servicii.

Capacitatea pieței financiar-bancare este caracterizată de:

- ✓ volumul ofertei de produse și servicii;
- ✓ volumul cererii de produse și servicii;
- ✓ volumul tranzacțiilor;
- ✓ cota de piață a întreprinderii financiar-bancare deținută pe piața de referință;
- ✓ clienții (persoane fizice, persoane juridice).

Pentru a exista ca afaceri viabile, băncile au nevoie de clienți. Într-o economie de piață, clienții optează pe baza nevoilor lor și vor alege o anumită bancă, în funcție de serviciile și avantajele obținute. O companie mică, de exemplu, poate avea nevoie de un împrumut pe termen scurt pentru a acoperi nevoile, pentru producție și servicii, pe când marii investitori pot dori să împrumute bani pentru investiții, în așa fel să-și extindă și să-și diversifice afacerea.

Dinamismul economico-social contemporan s-a manifestat în domeniul financiar-bancar de o manieră asimilată unei adevărate revoluții care a tulburat puternic și continuu mediul, în așa fel,

încât perioada actuală echivalează cu o „eră a dereglărilor”. Cauzele specifice sunt numeroase și au fost sintetizate astfel:

- progresul tehnic determină apariția de tehnologii noi care accelerează procesele economice și se constituie în bariere suplimentare în lupta pentru expansiune în domeniu;
- economiile populației sunt puternic afectate de fenomenele inflaționiste, necesitând măsuri de protecție prin atragerea lor în circuitul economic;
- clienții au un grad mai înalt de cultură și educație (chiar economică), manifestând exigență ridicată în selectarea ofertei de servicii;
- creșterea economiilor personale atrage un număr tot mai mare de agenți economici dispuși să-și asume riscul în câștigarea unor poziții dominante în cadrul pieței financiar-bancare;
- stoparea împrumuturilor pentru subzistență și încurajarea tendințelor de economisire prin măsuri specifice intervenției statului în economie;
- introducerea cărților de credit din material plastic care au simplificat și accelerat sistemul decontărilor din economie;
- sistemele de credit bancare reprezentate prin bancile comerciale au stimulat pătrunderea pe piața financiară a unor instituții nespecializate.

Aceste cauze determină un mediu caracterizat de o concurență aspră, continuu dereglat și înalt tehnologizat. El are o serie de consecințe majore asupra pieței financiar-bancare dintre care se detașează:

- multiplicare a numărului de intermediari care acționează în cadrul pieței ca urmare a apariției și consolidării, alături de societățile bancare tradiționale a unor instituții noi, nebankare, cu potențial ridicat, care se angajează în domeniul afacerilor financiare;
- pierderea de către multe bănci a poziției dominante, de monopol, deținute în cadrul pieței, unele dintre ele confruntându-se cu probleme de «supraviețuire»;
- reducerea, până la suprimare, a diferențierilor dintre instituțiile financiare în privința activităților desfășurate, referitoare la prestațiile efectuate, comisioanele obținute, distribuția și promovarea realizate de acestea;
- deteriorarea concepției clienților despre structura serviciilor financiare și complicarea, în acest mod, a procesului de alegere a prestației solicitate;
- plasarea disponibilităților bănești atrase în diferite sectoare economice, prin acțiuni desfășurate pe piața capitalurilor, investiții, activități de comerț etc, în scopul obținerii de profituri suplimentare prin asumarea unor riscuri ridicate.

Aceste fenomene sunt prezente atât în țările cu economie dezvoltată cât și în țara noastră. Ele sunt exprimate de apariția unui număr apreciabil de bănci comerciale, concomitent cu extinderea ariei lor geografice și diversificarea serviciilor prestate. Numeroase proiecte IT sunt în prezent dezvoltate de cele mai importante companii bancare de pe piață pentru a sporirea eficienței operaționale, managementul riscului și gestionarea relațiilor cu clienții.

Piața financiar – bancară, care are ca obiect instrumentele și tehnicile de plată, reprezintă un domeniu de evidentă importanță în desfășurarea operațiunilor economice și financiare în economia de piață. Evoluțiile în domeniu, care au fost determinate atât de creșterea considerabilă a dimensiunilor fluxului de plăți și, respectiv, de eforturi organizatorice de a opera cu maximă eficiență, dar și cu tehnologii noi angajate în domeniu au condus la constituirea unui segment independent de abordare științifică a sistemului bancar.

Piața financiar – bancară ca o parte specifică a relațiilor monetare privind instrumentele și tehnicile de plată s-a dezvoltat puternic susținută de tehnologia modernă, de progresele intense ale informaticii și telecomunicațiilor.

În țările dezvoltate, ultimii 10 – 15 ani au reprezentat o etapă de ample transformări în domeniul bancar care au solicitat acțiuni ample de organizare și reorganizare a rețelilor de plăți și compensare, echipări și reechipări tehnologice, în funcție de avansările rapide în domeniu. Un

asemenea proces continuă cu efervescență, promovat fiind de cerințele creșterii eficienței activității bancare.

2. Evoluții recente ale indicatorilor

În primul semestru al anului 2017 economia națională a înregistrat o creștere în termeni reali de 2,8% față de perioada respectivă din anul precedent. Datele statistice pentru primul semestru al anului 2017 relevă o înviorare a activității economice în așa sectoare precum, comerțul exterior, transporturile de mărfuri, serviciile, comerțul cu ridicata și construcțiile. În același timp, sectorul industrial a atestat o creștere modestă, iar sectorul agricol - o diminuare a volumului de producție.

Prima lună din trimestrul III al anului a debutat cu evoluții pozitive în activitatea majorității sectoarelor economice. Astfel, volumul producției industriale a crescut cu 1,6% în iulie 2017 față de luna similară a anului precedent.

Și în sectorul serviciilor de piață prestate se atestă o dinamică pozitivă, volumul încasărilor din servicii prestate populației și cel din servicii prestate întreprinderilor majorându-se cu 2,3% și 6,6%, respectiv, față de luna iulie 2016. În comerțul cu ridicata cifra de afaceri, de asemenea, a fost în creștere - cu 19,2% în iulie 2017 față de aceeași lună din anul 2016. În același timp, în comerțul cu amănuntul evoluția cifrei de afaceri se menține de la începutul anului negativă, aceasta înregistrând în iulie 2017 o scădere cu 6,5% comparativ cu luna iulie 2016.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, în primul semestru al anului 2017 economia națională a înregistrat o creștere în termeni reali de 2,8% față de perioada respectivă din anul precedent, produsul intern brut înregistrând 63,9 miliarde lei în prețuri curente de piață.

Din punct de vedere al resurselor de formare, la creșterea PIB în prima jumătate a anului au contribuit așa activități precum comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transportul și depozitarea, activitățile de cazare și alimentație publică, construcțiile, informațiile și comunicațiile, precum și impozitele pe produse. Totodată, pe categorii de utilizări, PIB a crescut datorită creșterii consumului final al gospodăriilor populației și a formării brute de capital fix, în timp ce diminuarea exportului net au atenuat această creștere.

În trimestrul II, 2017 produsul intern brut a crescut, în termeni reali, cu 2,5% față de trimestrul II, 2016 pe seria brută, și cu 2,8% pe seria ajustată sezonier. Comparativ cu trimestrul I, 2017, PIB a crescut cu 0,7% (pe seria ajustată sezonier).

Tabelul 1. Evoluția produsului intern brut în perioada 2015 - semestrul I, 2017

	Anul 2015	Anul 2016 (date semidefinite)	Sem. I, 2017		
			Inclusiv		
					Tr. II, 2017
PIB, mlrd. lei	122,6	134,9	63,9	29,7	34,2
PIB real, % față de perioada similară a anului precedent	99,6	104,3	102,8	103,1	102,5

Sursa: datele Biroului Național de Statistică a Moldovei.

Pentru anii 2017-2020 Ministerul Economiei prognozează o creștere a PIB de 3,5%-4,5% anual. Prognoza se bazează pe așa premise, precum: îmbunătățirea contextului economico-financiar la nivel mondial; promovarea mai intensă a exporturilor; susținerea întreprinderilor din sectorul privat din partea statului, continuarea reformelor structurale; dezvoltarea sectorului real al economiei, inclusiv prin atragerea investițiilor străine directe în economia națională; promovarea unei politici fiscale prudente și implementarea reformelor menite să reducă cheltuielile publice ineficiente; asigurarea stabilității financiare prin menținerea ratei inflației la nivel redus și stabilității cursului de schimb etc.

În luna august 2017 volumul creditării s-a diminuat față de luna anterioară; rata medie a dobânzii la creditele noi acordate în moneda națională și-a continuat trendul descendent. În total au fost acordate credite noi în volum de 1918,0 mil. lei: în moneda națională - în volum de 1277,3 mil. lei (cu 41,1 mil. lei sau cu 3,1% sub nivelul din luna precedentă) și în valută străină - în volum ce reprezintă echivalentul a 640,7 mil. lei (cu 116,4 mil. lei sau cu 15,4% în scădere față de luna precedentă).

Banca Națională a Moldovei (BNM) utilizează drept instrument principal al politicii monetare operațiunile de piață deschisă. Aceste operațiuni au drept scop echilibrarea cererii și ofertei pe piața monetară și permit băncii centrale să influențeze nivelul ratelor dobânzilor pe termen scurt pe piața monetară interbancară. Certificatele BNM sunt instrumentul de bază utilizat de BNM pentru sterilizarea lichidității excesive din sistem, care este predestinat pentru atingerea obiectivului principal de politică monetară. Operațiunile REPO de cumpărare a valorilor mobiliare de stat - reprezintă tranzacții reversibile, destinate injectării de lichiditate.

Pe parcursul lunii august 2017, pentru drenarea excesului de lichiditate din sistem, BNM a derulat pe piața deschisă licitații de vânzare a certificatelor BNM cu scadența de 14 zile. Soldul mediu zilnic al operațiunilor de vânzare a certificatelor BNM a fost de 6300,2 mil. lei, în creștere cu 3,6% față de luna precedentă.

În general, piața se caracterizează prin: volume mici de efectuare a operațiunilor cu valorile mobiliare; dezvoltare slabă a bazei materiale (lipsa investițiilor suficiente pentru crearea atât a bazei materiale a pieței, cât și a subsistemelor de asigurare a ei); lipsa instrumentelor financiare (pe piața bursieră se emit și se tranzacționează doar acțiuni, iar emisiuni de obligațiuni corporative au fost doar 3 precedente) și grad înalt de riscuri (riscuri creditare, ale dobânzilor, riscul lichidității, valutar, legislativ).

În mare parte tranzacțiile care au loc la bursă, sunt tranzacții de consolidare a pachetelor de acțiuni. Acest proces a început odată cu repartizarea bonurilor patrimoniale și a procesului de privatizare din anii 90. Practic toate emisiunile de acțiuni care se fac în Republica Moldova sunt închise, într-un cerc restrâns de persoane, iar acestea nu se fac prin intermediul bursei, ceea ce limitează și participarea altor potențiali investitori. Economia Republicii Moldova este destul de mică, ori majoritatea companiilor sunt și ele mici, iar cele mai multe dintre ele sunt orientate în special spre importul produselor, în condițiile creșterii continue a remitențelor, ceea ce nu implică listarea neapărată la bursă sau atragerea resurselor de pe piața de capital. Miza pentru acestea este creditul bancar. Însă la bursă, în mare parte, ar trebui să se listeze companii din sectorul real, cum se face în statele dezvoltate. Iar în Republica Moldova sectorul real e slab dezvoltat, iar la bursă se listează în mare parte băncile comerciale moldovenești.

Valorile mobiliare de stat, chiar dacă sunt acceptate pentru tranzacționare la bursă, oricum se tranzacționează pe piața extrabursieră prin intermediul băncilor, care participă în calitate de dealeri primari. Piața de capital în Republica Moldova nu a ieșit din faza incipientă și nu oferă populației și sectorului real suficiente instrumente de intermediere financiară.

Media suficienței capitalului ponderat la risc a înregistrat o diminuare cu 0,1 puncte procentuale față de nivelul de la finele anului precedent, constituind 29,7% (normativul fiind de $\geq 16\%$). Portofoliul de credite brut s-a diminuat cu 1,8% (sau cu 632,7 mil. lei) față de finele anului 2016, constituind 34128,6 mil. lei la 31 august 2017. În același timp, ponderea creditelor neperformante în total credite s-a majorat cu 1,3 puncte procentuale, atestând un nivel de 17,7% în luna august 2017, față de 16,4% în decembrie 2016.

Extinderea relațiilor noastre cu țările din Uniunea Europeană și toate aspirațiile noastre de a ne alinia și integra cât mai repede în spațiul economic european necesită cu prioritate cunoașterea normelor, mecanismelor și tehnicilor utilizate în aceste țări, în cele mai fierbinți fluxuri ale relațiilor economice.

Este evident că pentru Republica Moldova aceste norme, tehnici și tehnologii noi au cu necesitate o eminentă reliefare, fie ca elemente componente ale reformării sistemului financiar -

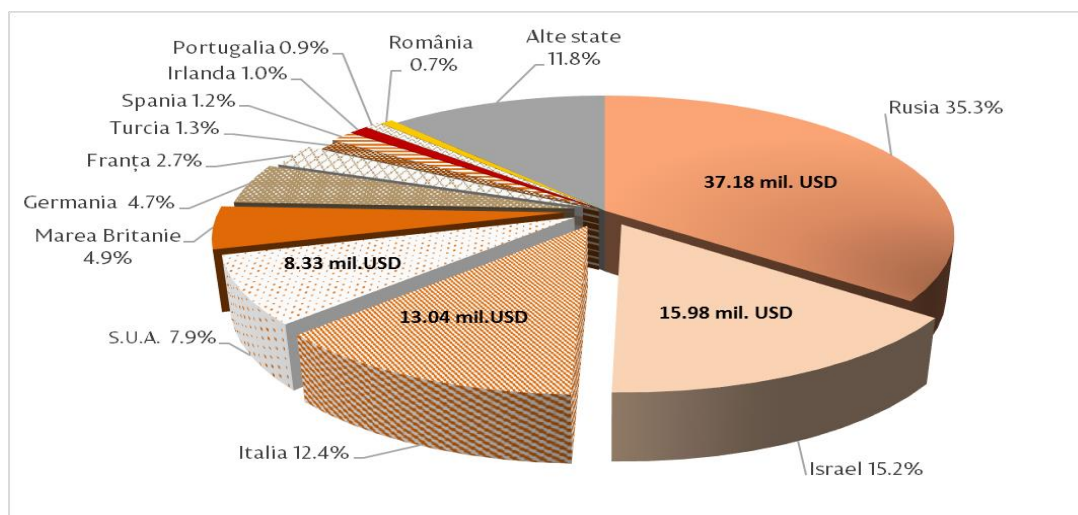
bancar de la noi de către forurile internaționale monetare și bancare, sau ca o aliniere la normele și tehnicile utilizate în țările dezvoltate din Europa și pe plan mondial.

Situația actuală pe piața financiară nebancaară autohtonă este cu mult sub necesitățile unei economii contemporane. Astfel, în luna iulie 2017 în Registrul de stat al valorilor mobiliare, ținut de către Comisia Națională a Pieței Financiare, au fost înregistrate 3 emisiuni de acțiuni în valoare de 1,6 mil. lei, cu 9,7 mil. lei sau cu 86,2% mai puțin față de luna similară din anul precedent.

În total în perioada ianuarie-iulie 2017 au fost realizate 15 emisiuni de valori mobiliare în valoare totală de 212,0 mil. lei, ceea ce este cu 156,4 mil. lei (sau cu 42,5%) mai puțin comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Investițiile străine au reprezentat 48,2 mil. lei, sau 22,7% din totalul emisiunilor de acțiuni efectuate în ianuarie-iulie 2017. Totodată, acestea s-au diminuat cu 57,3 mil. lei sau cu 54,3% față de ianuarie-iulie 2016. În luna iulie 2017 pe piața secundară au fost efectuate 938 tranzacții cu valori mobiliare corporative în volum de 62,7 mil. lei, raportate la 2,4 milioane valori mobiliare.

În perioada ianuarie-iulie 2017 pe piața secundară au fost efectuate 10545 tranzacții în volum de 234,7 mil. lei, înregistrând o scădere cu 818,1 mil. lei sau cu 77,7% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. În luna iulie 2017, prin intermediul băncilor licențiate au fost transferate din străinătate în favoarea persoanelor fizice mijloace bănești în valoare netă de 105.30 mil. USD (în creștere cu 8.4 la sută comparativ cu iulie 2016).

Sursa: date oficiale ale Băncii Naționale a Moldovei

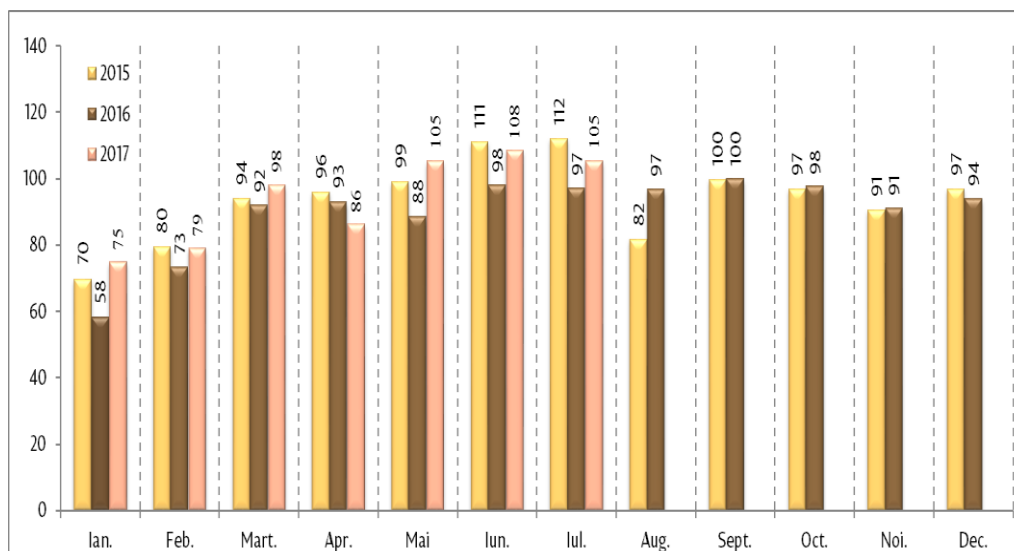
Figura 1. Structura pe principalele țări a transferurilor nete de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice, iulie 2017 (%)

Specific pentru Republica Moldova prezintă faptul, că o importanță covârșitoare pentru stimularea cererii agregate interne continuă să prezinte transferurile bănești pentru persoanele fizice. În distribuția pe state a provenienței transferurilor în favoarea persoanelor fizice, Rusia continuă să fie partenerul principal al Republicii Moldova, deținând ponderea de 35.3 la sută (37.18 mil. USD) din total (în scădere cu 3.8 puncte procentuale comparativ cu iulie 2016). De asemenea, de menționat transferurile din Israel – 15.2 la sută (15.98 mil. USD), din Italia - 12.4 la sută (13.04 mil. USD), SUA – 7.9 la sută (8.33 mil. USD), Marea Britanie – 4.9 la sută (5.20 mil. USD), Germania – 4.7 la sută (4.97 mil. USD), Franța – 2.7 la sută (2.84 mil. USD), Turcia – 1.3 la sută (1.38 mil. USD), Spania – 1.2 la sută (1.23 mil. USD), Irlanda – 1.0 la sută (1.05 mil. USD), Portugalia – 0.9 la sută (0.90 mil. USD), România – 0.7 la sută (0.73 mil. USD), alte state – 11.8 la sută (12.47 mil. USD).

În structura pe valute a transferurilor din străinătate în favoarea persoanelor fizice, transferurilor în dolari SUA le-a revenit ponderea principală de 49.7 la sută (în descreștere cu 1.1

p.p., comparativ cu iulie 2016), urmate de transferurile în euro – 39.3 la sută (în creștere cu 3.3 p.p.) și cele în ruble rusești – 11.0 la sută (în descreștere cu 2.2 p.p.).

În iulie 2017, comparativ cu perioada similară a anului precedent, fluctuațiile cursului de schimb al valutei din transferurile prin SRB față de dolarul SUA au contribuit cu 1.2 puncte procentuale la creșterea totală asupra valorii transferurilor din străinătate în favoarea persoanelor fizice. Însă efectiv (eliminându-se efectul cursului de schimb prin recalcularea sumelor la cursul perioadei respective a anului precedent) a fost înregistrată o creștere a transferurilor cu 7.2 la sută.

Sursa: date oficiale ale Băncii Naționale a Moldovei

Figura 2. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice, în dinamică lunară, 2015 – iulie 2017 (mil. USD)

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor nu constau doar din remiterile cetățenilor Republicii Moldova care lucrează peste hotare, ci includ și astfel de transferuri unilaterale, precum:

1. transferurile locale, inclusiv salariale în favoarea persoanelor fizice rezidente de la reprezentanțele nerezidenților (reprezentanțele instituțiilor financiare internaționale, organizații internaționale, reprezentanțele agenților economici străini) din Republica Moldova (1.0 la sută din totalul transferurilor);
2. transferurile în favoarea nerezidenților aflați temporar în Republica Moldova (0.4 la sută din totalul transferurilor prin sistemele de remitere de bani);
3. pensii (sociale și alimentare) și indemnizații (0.4 la sută din totalul transferurilor).

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din Republica Moldova includ și transferurile persoanelor fizice efectuate prin intermediul oficiilor poștale ale Î.S. „Poșta Moldovei” (decontate prin bănci), atât prin sistemele de remitere de bani, cât și mandatele poștale. Acest indicator nu include:

- a) transferurile internaționale prin sistemul de plăți SWIFT (cu valori semnificative) în favoarea persoanelor fizice cu scop investițional, care, în iulie 2017, au constituit 1.47 mil. USD;
- b) transferurile internaționale prin sistemul de plăți SWIFT în favoarea persoanelor fizice nerezidente, clienți ai băncilor licențiate din Republica Moldova;
- c) transferurile efectuate prin intermediul băncilor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Implementarea prevederilor Basel III

Republica Moldova încă continuă să se conducă în reglementare și supraveghere de standardele internaționale, care au fost adoptate în 1988, adică care au aproape 30 de ani — așa numitele standarde Basel I, pe când toate țările din regiune, țările CSI, dar și alte state care se află la aceeași etapă de dezvoltare cu Republica Moldova, deja au purces la implementarea standardelor BASEL II și BASEL III.

În linii generale, Basel III au la bază cerințele Basel II, fiind adăugate doar câteva cerințe noi, cum ar fi lichiditatea sau levier. În acest context BNM planifică o implementare etapizată, iar cerințele care vor fi din 2018 refectă în cea mai mare parte Basel II, iar cele ce țin de Basel III se planifică a fi puse în practică începând cu anul 2019.

În îndeplinirea funcției de supraveghere prudențială, de investigație și de aplicare a sancțiunilor prevăzute, BNM ar putea dispune de competențele necesare și acționa în mod independent, iar în acest sens Banca Națională poate încheia acorduri scrise de coordonare și cooperare cu alte autorități competente din Republica Moldova.

Proiectul de lege referitor la implementarea cerințelor Basel III vine să reprezinte o nouă etapă de reformare a sistemului bancar și să sporească stabilitatea sistemului, precum și să restabilească încrederea populației. Noile cerințe incluse în acest proiect de lege urmăresc un șir de obiective, cum ar fi, pentru bănci — dezvoltarea unui cadru de guvernanta corporativă cu descrierea responsabilităților față de factorii de conducere, instrumente de gestiune a riscurilor. Dacă până acum băncile reglementau doar riscurile de credit, acum vor trebui să gestioneze o multitudine de riscuri cu care se ciocnesc în activitatea lor zilnică. Din punct de vedere a supraveghetorilor, acest nou cadru oferă mai multe instrumente în prevenirea și minimizarea unor eventuale deficiențe în activitatea băncilor la etape incipiente, astfel asigurând o mai bună stabilitate a sectorului bancar și protecție a intereselor deponenților.

Implementarea prevederilor Basel III în Republica Moldova este necesară și pentru executarea prevederilor Acordului de Asociere RM-UE și ține cont de cele mai bune standarde și practici internaționale. Standarde BASEL III se deosebesc de standardele BASEL I și BASEL II prin faptul că au o sferă de acoperire extinsă, iar măsurile sunt microprudențiale, adică se adresează riscurilor individuale ale băncilor. Acesta mai include cerințe care promovează constituirea de rezerve de capital în vremurile bune, care pot fi folosite în perioadele de stres, precum și reguli clare de conservare a capitalului pentru a preveni distribuirea necorespunzătoare a acestuia.

Obiectivele cadrului european de reglementare și supraveghere reprezintă nu doar cerința de conformare a băncilor cu setul de reguli aferente adecvării capitalului și lichidității. Aceste obiective, de asemenea, au ca scop să încurajeze băncile să dezvolte o infrastructură și sisteme corespunzătoare de guvernanta internă, de gestionare a riscurilor și de transparență, precum și să permită Băncii Naționale a Moldovei să implementeze noi tehnici și instrumente de supraveghere a băncilor.

Însă sistemul bancar din Republica Moldova este slab dezvoltat și nu are nevoie la moment de standardul Basel III în condițiile în care este conectat mai mult cu piețele de capital. În țara noastră piața de capital practic lipsește, de aceea BNM ar putea impune băncilor doar anumite prevederi din Basel III, ceea ce ține de nivelul de lichiditate, capitalul ponderat la risc, nivelul creditelor neperformante și expunerea în piață.

Băncile moldovenești sunt antrenate în atragerea depozitelor de la populație și creditarea ulterioară din resursele atrase. Băncile fac profituri și din tranzacțiile pe curs. Astfel, este un sistem bancar rudimentar, care abia se dezvoltă.

Un indicator îngrijorător este ponderea creditelor neperformante din sistemul bancar, care au crescut cu 6,4 puncte procentuale în 2016 față de finele anului precedent și a constituit pe sector 16,3 la sută la finele anului. Ceea ce îngrijorează este că s-a produs o dublare în active a hârtiilor de stat. Băncile comerciale au tendința să crediteze statul, în loc să crediteze agenții economici, 15,3 la sută, aproape a șasea parte din active, sunt hârtii de valoare.

CONCLUZII

Politicile publice nu au stimulat îndeajuns crearea unor capacități de producție și, în prezent, statul nostru are un potențial productiv redus. La rândul său, tergiversarea reformelor, agravează problemele existente în sectoarele economiei naționale, grăbind transformarea acestora în constrângeri iminente pentru dezvoltarea economică. Fragilitatea înaltă a construcției economice face ca procesul creșterii în Republica Moldova să fie extrem de vulnerabil la șocuri, atât de ordin extern, cât și intern. Probabilitatea producerii unor șocuri va plana constant asupra economiei naționale pe termen mediu, fapt ce va afecta negativ creșterea.

În prezent avem o situație destul de neobișnuită: Republica Moldova are ritmuri bune de creștere, dar dinamica pozitivă nu e generată de factori interni. Consumul, finanțat din remitențe, determină dinamica economică, iar Republica Moldova are în plan intern capacități reduse de a genera o creștere calitativă. Actualul model, cu toate că permite statului să se dezvolte și nu implică eforturi sporite pentru menținerea sa, reprezintă o provocare pe termen lung, pentru economia națională. Este improbabil ca această creștere a remitențelor să poată fi menținută pe un termen lung. Odată cu absorbția migranților de către țările gazdă și reunificarea peste hotare a familiilor lor, volumul remitențelor direcționate spre Republica Moldova se va reduce considerabil.

Actualmente, orice târăgănare în realizarea unor reforme profunde, liberale prin esență – deoarece economia modernă este o economie liberală – va reține pe mult timp Republica Moldova în ultimul eșalon al dezvoltării. În acest context, se impune schimbarea ”modelului” de funcționare a economiei naționale. Sursele ce ar putea asigura dezvoltarea economică durabilă rămân a fi investițiile și exportul. În același timp, remodelarea economiei naționale impune realizarea unor schimbări structurale profunde.

BIBLIOGRAFIE

1. Balaure V. (coordonator), „Marketing”, Editura Uranus, Bucuresti, 2002
2. Ionescu L.C., “Bancile si operatiunile bancare”, Editura Universitatii din Bucuresti, 2003
3. Mayer T., “Banii, activitatea bancara si economia”, Editura Editura Universitatii din Bucuresti, 2002
4. Banca Națională a Moldovei. Raport anual 2016. http://www.bnm.org/files/RA_ISBN_2016.pdf (accesat la 14.09.2017.)
5. Basel Committee on Banking Supervision, 2012, „Progress report on Basel III Implementation”, www.bis.org
6. Raportul BNM. Evoluția indicatorilor monetari în luna iulie 2017. <http://www.bnm.org/ro/content/> (accesat la 12.09.2017.)